

Hoofdredacteur ESB
s.phlippen@sdu.nl

Markt als spiegel

Waarom zijn de *indignados* van Madrid die op het Puerta del Sol-plein protesteerden toch zo woedend op de financiële markt? Het nieuws toont een meisje op het plein dat deze vraag beantwoordt met: “Ik wil gewoon na mijn werk mijn vrienden zien en een biertje kunnen drinken, meer niet”.

In een cocktailbar in Madrid hoorde ik een diepzinniger verhaal. Dat ging ongeveer zo: “Wij, de *indignados*, zijn boos omdat de financiële markt speculeert met zuur verdiende centen uit de reële economie. Nu financiële instellingen zijn gaan wankelen omdat de door hen zelf genomen risico's verkeerd hebben uitgepakt, probeert de overheid hen te redden, met alweer onze zuurverdiende centen. De overheden, zelf aan het wankelen geraakt, zeggen dit te hebben gedaan omdat het draaien van de reële economie ervan afhankelijk is. Het is die afhankelijkheid waar we vanaf moeten. Laat de financiële markt maar barsten, we nemen ons verlies wel.”

De *indignado* staat niet op zichzelf. In toenemende mate wordt de financiële markt gepersonifieerd en tot boeman gemaakt. De financiële markt wordt neergezet als actor die tot invloedrijk handelen in staat is en die niet in paniek mag raken, vertrouwen moet krijgen en tevreden gesteld moet worden.

Het gaat hierbij heus niet alleen om opinies van niet-economen, maar ook de feitelijke verslaggeving staat er bol van, zoals een greep quotes uit het NRC Handelsblad en het nieuws van de afgelopen week laat zien: “hoe zullen de financiële markten reageren? ... of dit genoeg is voor de financiële markten valt te betwijfelen ... ondanks deze maatregelen leken de financiële markten hier niet van onder de

indruk ...de financiële markt die er vooral voor zichzelf is en als het fout gaat de hand mag ophouden (Möring, 2011)”.

Een financiële markt is geen actor, het is een mechanisme dat handel in zekerheden, grondstoffen en andere zaken van waarde mogelijk maakt tegen lage transactiekosten. Deze markt kan gevisualiseerd worden door een snapshot van datastromen op een bepaald moment in de tijd. Op het snapshot is een netwerk van actoren en transacties tussen actoren te zien. De markt van dat moment reflecteert de (verwachte) waarde van de verhandelde aandelen, obligaties en opties op dat moment, die de reële economie sterk raken. Meer niet.

Politici lijken te hebben geaccepteerd dat zij slechts marginaal invloed uit kunnen oefenen op de reële economie en “laten” het aan de financiële markt om de motor weer draaiende te krijgen. Om die markt dat te “laten” doen proberen zij fermheid uit te stralen, besluitvaardig op te treden en door te pakken, maar steeds sluiks naar hun blackberry kijkend of de financiële markt het ook oppikt. Tegelijkertijd vormt de financiële markt als abstract systeem de ideale zondebok voor niet gelukke interventies, terwijl zij in werkelijkheid slechts de waardedaling als gevolg van die mislukte interventies reflecteert.

De financiële markt is onschuldig omdat ze geen actor is. Ze is een mondiale spiegel, met politieke noch geografische voorkeuren. Zodra politici zich weer gaan richten op de burger en de overheid zich concentreert op haar ordenende, presterende, sturende en arbitrerende functies – waaronder het optreden tegen het falen van financiële markten – dan kan de markt weer werken en zal de spiegel dat reflecteren.

LITERATUUR

Möring, M. (2011) Het marktgelooft. NRC Handelsblad, 5/6 november.